

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2009/11
Karar Sayısı : 2011/93
Karar Günü : 9.6.2011
R.G. Tarih-Sayı : 16.11.2011-28114

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Ankara 14. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 3.6.2007 günlü, 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 22. maddesinin (14) numaralı fıkrasının *'Bu sınırlandırmalar söz konusu kimselerin eş ve velayeti altındaki çocukları için de geçerlidir.'* biçimindeki son cümlesinin, Anayasa'nın 2., 13. ve 48. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Bir süre (A) sınıfı sigorta eksperleri olarak görev yaptıktan sonra ara verdiği mesleğini yeniden aktif olarak icra etme yönündeki talebi eşinin bir sigorta şirketinde yönetici olduğu gerekçesiyle Hazine Müsteşarlığı tarafından reddedilen davacının, bu işlemin iptali istemiyle açtığı davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırılığı savını ciddi bulan Mahkeme, iptali için başvurmuştur

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

3.6.2007 günlü, 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 'Sigorta eksperleri' başlıklı 22. maddesinin itiraz konusu cümleyi de içeren (14) numaralı fıkrası şöyledir:

'(14) Sigorta şirketlerinin, sigorta acentelerinin ve brokerlerin ortakları, yönetim ve denetiminde bulunan kişiler ve bunlar adına imza atmaya yetkili olanlar ile meslekî faaliyette bulunan şirket çalışanları sigorta eksperliği yapamaz; tüzel kişi sigorta eksperlerinin yönetim ve denetim kurullarında görev alamaz, imzaya yetkili olarak çalışamaz, bunlara ortak olamaz ve bunlardan ücret karşılığı herhangi bir iş kabul edemez. **Bu sınırlandırmalar söz konusu kimselerin eş ve velayeti altındaki çocukları için de geçerlidir.** '

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, Anayasa'nın 2., 13. ve 48. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Haşim KILIÇ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIÖĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, A. Necmi ÖZLER, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, Serruh KALELİ ve Zehra Ayla PERKTAŞ'ın katılımlarıyla yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik

bulunmadığından işin esasının incelenmesine, 26.2.2009 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- SINIRLAMA SORUNU

Anayasa'nın 152. ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesine göre, Anayasa Mahkemesine itiraz yoluyla yapılacak başvurular itiraz yoluna başvuran mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulayacağı yasa kuralı ile sınırlıdır.

İtiraz yoluna başvuran Mahkemece, 3.6.2007 günlü, 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 22. maddesinin (14) numaralı fıkrasının *'Bu sınırlandırmalar söz konusu kimselerin eş ve velayeti altındaki çocukları için de geçerlidir.'* biçimindeki son cümlesinin Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülerek iptali istenilmiştir. Somut olayda davanın konusunu davacının aktif olarak sigorta eksperliği mesleğini icra etmek amacıyla TOBB nezdinde tutulan levhaya kayıt talebinin eşinin bir sigorta şirketinde yönetici olması nedeniyle reddedilmesi oluşturmaktadır. İptali istenen cümlede velayet altındaki çocuklar bakımından da aynı sınırlama yer almaktadır. Evlilik ve velayet ilişkilerinin kişilere yüklediği hak ve mükellefiyetler birbirlerinden farklı olduğundan esasa ilişkin incelemenin *"eş ve"* sözcükleri ile sınırlı olarak yapılması gerekmektedir.

Bu nedenlerle, 3.6.2007 günlü, 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 22. maddesinin (14) numaralı fıkrasının *'Bu sınırlandırmalar söz konusu kimselerin eş ve velayeti altındaki çocukları için de geçerlidir.'* biçimindeki son cümlesine ilişkin esas incelemenin, cümlede yer alan *"eş ve"* sözcükleri ile sınırlı olarak yapılmasına, 9.6.2011 gününde OYBİRLİĞİ ile karar verildi.

VI- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kural, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, eşleri sigorta şirketlerinin yönetim ya da denetiminde bulunan ve bunlar adına imza atmaya yetkili kimselerin sigorta eksperliği yapamayacağı yönündeki kuralın Anayasa'nın 48. maddesinde düzenlenen çalışma ve sözleşme hürriyetini ölçülülük ilkesine aykırı olarak sınırlandığı; ayrıca eşleri bu durumda olup 5684 sayılı Kanun'dan önceki dönemde sigorta eksperleri olma hakkını kazanan ve dilediği takdirde faal eksperlik görevine dönebileceği inanç ve güveni ile mesleğine ara vermiş kişilerin bu haklarının Kanun'da korunmamasının Anayasa'nın 2., 13. ve 48. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmektedir.

İptali istenilen kuralda, sigorta şirketlerinin, sigorta acentelerinin ve brokerlerinin ortaklarının, yönetim ve denetim kurulu üyelerinin ve bunlar adına imza atmaya yetkili olanlar ile bu kuruluşlarda mesleki faaliyette bulunan şirket çalışanlarının eşlerinin sigorta eksperliği yapmaları ya da tüzel kişi sigorta eksperlerinin yönetim ve denetim kurullarında görev almaları, imzaya yetkili olarak çalışmaları, bunlara ortak olmaları ya da bunlardan ücret karşılığında herhangi bir iş kabul etmeleri yasaklanmıştır. Kuralın gerekçesinde ise sigorta eksperliğinin temel ilkesi olan bağımsızlık ve tarafsızlığın sağlanabilmesini teminen sigorta şirketlerinin, acentelerinin ve brokerlerinin ortakları yönetim ve denetim kurulu üyeleri ile bu şirketlerde doğrudan sigortacılıkla ilgili faaliyette bulunan çalışanların eksperlik yapamayacaklarına ve

tüzel kişi eksperlere ortak ya da yönetici olamayacağına ilişkin düzenleme yapıldığı vurgulanmıştır.

Anayasa'nın 2. maddesinde Cumhuriyetin temel nitelikleri arasında sayılan hukuk devleti, insan haklarına saygı gösteren ve bu hakları koruyucu adaletli bir hukuk düzeni kurup sürdürmekle kendisini yükümlü sayan, bütün etkinliklerinde hukuka ve Anayasa'ya uyan, işlem ve eylemleri yargı denetimine bağlı olan devlettir. Böyle bir düzenin kurulması, yasama, yürütme ve yargı alanına giren tüm işlem ve eylemlerin hukuk kuralları içinde kalması, temel hak ve özgürlüklerin anayasal güvenceye bağlanmasıyla olanaklıdır.

Anayasa'nın 13. maddesinde, *'Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.'* denilmektedir.

Anayasa'nın 'Çalışma ve sözleşme hürriyeti' kenar başlıklı 48. maddesinde *'Herkes dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetine sahiptir. Özel teşebbüsler kurmak serbesttir.*

Devlet, özel teşebbüslerin millî ekonominin gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürütülmesini, güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri alır.' kuralı yer almaktadır. Maddenin gerekçesinde ise, *'Hürriyet temeline dayalı bir toplumda irade serbestliği çerçevesinde ferdin sözleşme yapma, meslek seçme ve çalışma hürriyetlerinin garanti altına alınması tabiidir.*

Ancak, bu hürriyetler, kamu yararı amacı ile ve kanunla sınırlanabilir. (') Devlet, kamu yararı olan hallerde ve mili ekonominin gerekleri ve sosyal amaçlarla özel teşebbüs özgürlüğüne sınırlamalar getirebilir. (')' denilmektedir.

Sosyal ve ekonomik yaşamda ortaya çıkan çeşitli risklerin teminat altına alınmasını sağlaması ve ekonomik gelişmeye uzun vadeli fon yaratması nedeniyle yaygın bir kitleyi ilgilendiren sigortacılık faaliyetlerine yönelik düzenlemelerin, bu hukuksal kurumun gerektirdiği güveni sağlayacak nitelikte olması zorunludur. Bu nedenle sigortalanan değer ve ortaya çıkan hasarın tespitine yönelik sigorta eksperlerince hazırlanan raporların objektif ve yansız olması gerekir. Eksperlerin uzmanlıklarının gerektirdiği mesleki bilgi ve niteliğe sahip olmalarının yanında bağımsızlıklarının ve tarafsızlıklarının sağlanması, sigorta ettiren ve sigortacı açısından olduğu kadar sigortacılık kurumunun istikrar ve güvenliği bakımından da büyük önem taşımaktadır.

Sigorta eksperliği mesleğinin gerekleri ile tarafların karşılıklı hak ve yükümlülükleri göz önünde tutularak, mesleğin icrasında dürüstlüğü ve güveni egemen kılmak için diğer sigorta unsurlarıyla aralarındaki ilişkileri ve faaliyet alanını da değerlendirmek suretiyle, ortaya çıkabilecek çıkar çatışmalarını ya da etik değerleri zedeleyebilecek durumları engellemek amacıyla, yasakoyucunun gerekli önlemleri almasının kamu yararının bir gereği olduğu kuşkusuzdur.

Sigorta eksperlerinin bağımsızlık ve tarafsızlığını sağlamaya yönelik olarak 5684 sayılı Kanun'un 22. maddesinin (10) numaralı fıkrasında sigorta eksperliğinin mutad meslek olarak yapılmasının gerektiği, bu faaliyetlerin devamı süresince esnaf veya tacir sıfatıyla mesleğin niteliği ile bağdaşması mümkün olmayan başka bir işle uğraşamayacağı, sigorta acenteliği ve brokerlik faaliyetinde bulunulamayacağı belirtilmektedir. (13) numaralı fıkra göre ise sigorta

eksperti tarafsız olmak zorundadır. Sigorta eksperlerinin, taraflardan birisi ile aralarında tarafsızlığı şüpheye düşürecek önemli nedenler ya da 18.6.1927 günlü, 1086 sayılı Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun 245. maddesinin birinci fıkrasının (1), (2) ve (3) numaralı bentlerinde yazılı derecelerde akrabalık veya bir iş ortaklığı varsa, bu görevi kabul edemeyecekleri, bu yasağın, tüzel kişi sigorta eksperlerinin yanında çalıştırdıkları sigorta eksperleri için de geçerli olduğu, buna aykırı olarak düzenlenen raporların hüküm ifade etmeyeceği belirtilmektedir.

Yasakoyucu, çalışma hürriyeti ile ilgili bir konuyu düzenlerken hukuk devleti ilkesinin bir gereği olan ölçülülük ilkesiyle bağlıdır. Bu ilke ise '*elverişlilik*', '*gereklilik*' ve '*orantılılık*' olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. '*Elverişlilik*', başvuru önlemin ulaşmak istenen amaç için elverişli olmasını, '*gereklilik*' başvuru önlemin ulaşmak istenen amaç bakımından gerekli olmasını ve '*orantılılık*' ise başvuru önlem ve ulaşmak istenen amaç arasında olması gereken ölçüyü ifade etmektedir.

Ölçülülük ilkesi nedeniyle devlet, sınırlamadan beklenen kamu yararı ile bireyin hak ve özgürlükleri arasında adil bir dengeyi sağlamakla yükümlüdür. 5684 sayılı Kanun'un 22. maddesinin (10) ve (13) numaralı fıkralarındaki düzenlemeler karşısında sigorta eksperlerinin eş ve yakın akrabalarının ortağı ya da yöneticisi bulunduğu sigorta şirketinin taraf olduğu uyuşmazlıklarda eksperlik görevi icra etmelerine zaten imkân bulunmamakta olup bu kişilerin sigorta eksperliği mesleğini icra etmelerinin tümüyle yasaklanması, ulaşmak istenen amaç bakımından gerekli ve orantılı bir tedbir olarak görülemez. İtiraz konusu kural, kamu yararı ile bireyin hak ve özgürlükleri arasında adil bir denge oluşturmadığından ölçülülük ilkesine aykırılık içermektedir.

Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2., 13. ve 48. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Alparslan ALTAN bu görüşe katılmamıştır.

VII- SONUÇ

3.6.2007 günlü, 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 22. maddesinin (14) numaralı fıkrasının son cümlesinde yer alan ' ' eş ve " sözcüklerinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Alparslan ALTAN'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA, 9.6.2011 gününde karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Başkanvekili
Serruh KALELİ

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

Üye

Ahmet AKYALÇIN

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye

Recep KÖMÜRCÜ

Üye

Alparslan ALTAN

Üye

Burhan ÜSTÜN

Üye

Engin YILDIRIM

Üye

Nuri NECİPOĞLU

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Erdal TERCAN

KARŞIOY GEREKÇESİ

3.6.2007 günlü, 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 22. maddesinin (14) numaralı fıkrasının, *'Bu sınırlandırmalar söz konusu kimselerin eş ve velayeti altındaki çocukları için de geçerlidir.'* biçimindeki son tümcesinde yer alan 'eş ve' sözcükleri Anayasa'nın 2., 13. ve 48. maddelerine aykırı bulunarak iptal edilmiştir.

Sigortacılık Kanunu'nun 22. maddesinin (14) numaralı fıkrasının ilk tümcesinde, sigorta şirketlerinin, sigorta acentelerinin ve brokerlerin ortakları, yönetim ve denetiminde bulunan kişiler ve bunlar adına imza atmaya yetkili olanlar ile mesleki faaliyette bulunan şirket çalışanlarının sigorta eksperliği yapamayacakları, tüzel kişi sigorta eksperlerinin yönetim ve denetim kurullarında görev alamayacakları, imzaya yetkili olarak çalışamayacakları, bunlara ortak olamayacakları ve bunlardan ücret karşılığı herhangi bir iş kabul edemeyecekleri kuralına yer verilmiştir. İptali istenen son tümcede ise söz konusu sınırlamaların bu kişilerin eş ve velayetleri altındaki çocukları bakımından da geçerli olduğu ifade edilmektedir.

Sigortacılık faaliyetlerinde bulunan kişi ve kuruluşların bağımsızlığının ve tarafsızlığının sağlanması ve korunması, başta sigortalılar ve sigorta şirketleri olmak üzere sigortacılık alanında faaliyette bulunan malî kuruluşlar ve ülke ekonomisi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu durum sözkonusu meslek grubunun çalışma ilkelerinin bağımsızlık ve tarafsızlık güvencesini sağlayacak biçimde oluşturulmasını zorunlu kılmaktadır. Bağımsızlık ve tarafsızlığın amacı, her türlü etki baskı, yönlendirme ve kuşkudan uzak kalınarak görevin yapılacağı konusundaki güven ve inancı yerleştirmektir.

Sigorta eksperinin eşi ya da velayeti altındaki çocuğunun sigorta şirketleri ya da sigorta acentelerinin ortağı veya idarecisi olması yahut brokerlik yapması sigorta ilişkisinin taraflarında bu görevin ifasında yakınlarının menfaatlerinin gözetilip kollanıldığı konusunda bir kanının oluşmasına neden olabilecektir. Bu durum, yalnızca sigorta sözleşmesinin taraflarına değil, aynı zamanda azami hüsnüniyet ve güven ilkelerine dayalı olan sigortacılık kurumunun tümüne yönelik kuşkular oluşmasına, sektörün zarara uğramasına yol açabilecektir.

Yasa koyucu, hâkimlik, tanıklık, bilirkişilik ve bunlara benzer özellikler taşıyan mesleki faaliyetler açısından bu hususu göz önünde tutarak eşler arasındaki ilişkinin neden olabileceği sakıncaların önüne geçmek ve kişiler üzerindeki olumsuz algıya neden olmamak amacıyla özel düzenlemeler getirmiştir.

Sigortacılık Kanunu ile itiraz konusu kuralda olduğu gibi sigorta faaliyetleri yürüten kişi ve kurumların bu faaliyetlerinin devamı süresince mesleğin temel ilkesi olan bağımsızlık ve

tarafsızlıkla bağdaşması mümkün olmayan başka işlerle iştigalini yasaklayan çeşitli düzenlemeler getirilmiştir:

Sigortacılık Kanunu'nun 21. maddesine göre, sigorta şirketlerinin, sigorta acentelerinin ve sigorta eksperlerinin ortakları, yönetim ve denetiminde bulunan kişiler ve bunlar adına imza atmaya yetkili olanlar ile meslekî faaliyette bulunan şirket çalışanları; brokerlik yapamaz, tüzel kişi brokerin yönetim ve denetim kurullarında görev alamaz, imzaya yetkili olarak çalışamaz, bunlara ortak olamaz ve bunlardan ücret karşılığı herhangi bir iş kabul edemez. Bu sınırlandırmalar söz konusu kimselerin eş ve velayeti altındaki çocukları için de geçerlidir.

Sigortacılık Kanunu'nun 23. maddesine göre, sigorta şirketlerinin, sigorta sözleşmeleri için brokerlik yapanların ve sigorta eksperlerinin yönetim ve denetiminde bulunan kişiler ile bunlar adına imza atmaya yetkili olanlar sigorta acentelerinin yönetim ve denetim kurullarında görev alamaz; imzaya yetkili olarak çalışamaz; bu şirketlere ortak olamaz ve bunlardan ücret karşılığı herhangi bir iş kabul edemez. Bu sınırlandırmalar söz konusu kimselerin eş ve velayeti altındaki çocukları için de geçerlidir. Ancak, sigorta şirketlerinin yönetiminde, denetiminde bulunan kişiler ile bunlar adına imza atmaya yetkili olanların eş ve velayeti altındaki çocukları için sınırlandırma bu kişilerin faaliyette bulunduğu şirketin sigorta acenteliği içindir.

Sigortacılık Kanunu'nun 30. maddesine göre, sigorta hakemleri ve raportörler tarafsız olmak zorundadır. Sigorta şirketlerinin, reasürans şirketlerinin, sigortacılık yapan diğer kuruluşların, sigorta eksperlerinin, sigorta acentelerinin ve brokerlerin ortakları, yönetim ve denetiminde bulunan kişiler ve bunlar adına imza atmaya yetkili olanlar ile tüm bu kuruluşlarda meslekî faaliyette bulunanlar ve sigorta eksperleri, sigorta acenteleri ve brokerler sigorta hakemliği yapamaz. Bu sınırlandırmalar söz konusu kimselerin eş ve çocukları için de geçerlidir. Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun 28. maddesi sigorta hakemleri hakkında da uygulanır.

Benzer düzenlemeler başka kanunlarda da yer almaktadır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 11. maddesinde, ihaleyi yapan idarenin ihale yetkilisi kişileri ile bu yetkiye sahip kurullarda görevli kişiler ile ihaleyi yapan idarenin ihale konusu işle ilgili her türlü ihale işlemlerini hazırlamak, yürütmek, sonuçlandırmak ve onaylamakla görevli olanların eşleri ve üçüncü dereceye kadar kan ve ikinci dereceye kadar kayın hısımları ile evlatlıkları ve evlat edinilenlerinin doğrudan veya dolaylı veya alt yüklenici olarak, kendileri veya başkaları adına hiçbir şekilde ihalelere katılamayacakları belirtilmiştir.

Yine 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun;

- 50. maddesinde bankaların, yönetim kurulu üyelerine, genel müdüre, genel müdür yardımcılara ve kredi açmaya yetkili mensuplarına; bunların eş ve velâyet altındaki çocuklarına; tek başlarına ya da birlikte sermayesinin yüzde yirmibeş veya fazlasına sahip oldukları ortaklıklara ve bunlar dışında kalan mensupları ile bunların eş ve velâyeti altındaki çocuklarına her ne şekil ve surette olursa olsun nakdî ve gayrinakdî kredi veremeyecekleri, tahvil ya da benzeri menkul kıymetlerini satın alamayacakları,

- 51. maddesinde, kredi açma yetkisini haiz olanların, kendileri ile eş ve velâyeti altındaki çocuklarının veya bunlarla risk grubu oluşturan diğer gerçek ve tüzel kişilerin taraf olduğu kredi işlemlerine ilişkin değerlendirme ve karar verme aşamalarında yer alamayacakları ve bu hususu yazılı olarak yetkililere bildirecekleri,

- 86. maddesinde, Kurul Başkan ve üyelerinin; 115. maddesinde ise Fon Kurulu Başkan ve üyelerinin göreve başlamadan önce kendilerinin veya eş ve velâyeti altındaki çocuklarının sahibi bulunduğu menkul kıymetlerden Hazine tarafından çıkarılan borçlanmaya ilişkin olanlar hariç Kurumun düzenlemek ve denetlemekle sorumlu olduğu kuruluşların her türlü sermaye piyasası araçlarını eş, evlatlık, üçüncü dereceye kadar kan ve ikinci dereceye kadar kayın hısımları dışındakilere otuz gün içinde satmak suretiyle elden çıkarmak zorunda oldukları, Kurul üyeliklerine atanmalarından itibaren otuz gün içinde bu fıkraya uygun hareket etmeyen üyelerin, üyelikten çekilmiş sayılacakları,

hükme bağlanmıştır.

Anayasa yargısında yasa kuralının diğer yasa kurallarıyla karşılaştırılması ile anayasaya aykırılık değerlendirmesi yapılamamakla birlikte, bu tür düzenlemelerin özellikleri konusunda fikir vermesi açısından belirtilen bu kurallarda ilgili meslek alanının gerektirdiği güven ve tarafsızlığın sağlanması ve korunmasının amaçlandığı görülmektedir.

Çoğunluk kararında itiraz konusu düzenlemenin Anayasa'da düzenlenen çalışma ve sözleşme özgürlüğünü Anayasa'nın 2., 13. ve 48. maddelerine aykırı olarak sınırlandırdığı belirtilmektedir.

Anayasa'nın 13. maddesinde temel hak ve hürriyetlerin, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabileceği belirtilmiştir. Bu durumda özel maddesinde bir sınırlama nedeni öngörülmemiş olan temel hak ve özgürlükler yönünden konuya salt pozitivist açıdan yaklaşıldığında, anayasa koyucunun, özel maddesinde sınırlama nedeni öngörmediği temel haklar ve özgürlükleri sınırlayamayacağını kabul etmek gerekecektir. Ancak günümüzde doğal hukuka dayalı sınırsız bir özgürlük anlayışı terkedilmiştir. Çağdaş gelişmelere uygun olarak, Anayasamızda da sınırsız ve içeriksiz özgürlük anlayışından uzaklaşarak bir yandan siyasi iktidarı sınırlandıran bir yandan da toplumsal içeriğe ve konuma sahip olan pozitif bir özgürlük anlayışı benimsenmiştir. İlgili maddelerinde hak ve özgürlüklere hiçbir sınırlama getirilmemiş olsa bile, bunların niteliklerinden ve eşyanın tabiatından kaynaklanan doğal sınırlarının bünyelerinde mündemiç bulunduğu kuşkusuzdur. Bu nedenle, yasa koyucunun, hakkında hiçbir sınırlandırma nedenine yer verilmemiş olan temel hak ve özgürlüklerin koruma alanları dışında kalan kullanım alanlarına belli kayıtlar ve sınırlar getirebileceği kabul edilmelidir.

Belirli bir mesleğin icra edilebilmesi bakımından, bu meslek ile çıkar çelişkisi göz önünde tutularak bu meslekleri icra eden kişilerle belirli düzeyde akrabalık ilişkisinin bulunmasının, bu mesleği icra etmeye engel olarak düzenlenmesi, bu mesleği icra için gerekli vasıflardan birisi olarak değerlendirilmelidir. Söz konusu düzenlemelerle, Anayasa'nın çalışma hak ve özgürlüğü ile ilgili güvence altına aldığı özgürlüğün norm alanı daraltılmamakta, koruma alanının sınırları belirlenmektedir. Zira, Anayasa'da çalışma özgürlüğünün güvence altına alınmış olduğu olgusuna dayalı olarak, itiraz konusu kuralla düzenlenen sigorta eksperliği mesleğinin, her isteyen tarafından icra edilmesine olanak sağlanması gerektiği şeklinde bir sonuca ulaşmak anayasal denetimle bağdaşmaz. Bu nedenle, sigorta eksperliği mesleğinin gerektirdiği nitelik ve yeterlilikleri belirleme konusunda yasakoyucunun takdir yetkisinin bulunduğu kabulü gerekir. Sigorta eksperliği mesleğinin faaliyet alanı, diğer sigorta unsurlarıyla aralarındaki ilişkiler, meslekî ilkeleri, hak ve yükümlülükleri değerlendirmek suretiyle, ortaya çıkabilecek çıkar çatışmalarını ya da etik değerleri zedeleyebilecek durumları engellemek amacıyla kişilerin kendileri, eşleri ya da velayetleri altındaki çocuklarının icra ettikleri belirli meslekleri ya da belirli alandaki faaliyetlerin, bu kişilerin aralarındaki hukuki ve

Esas Sayısı : 2009/11
Karar Sayısı : 2011/93

sosyal ilişkinin boyutları göz önünde tutularak aktif sigorta eksperliği yapmaya engel olarak düzenlenmesi yasa koyucunun takdirindedir. Bu bağlamda sigorta eksperliği mesleği ya da görevinin gereklerinin göz önünde tutularak bunları icra edenlerin birbirleriyle ve toplumla ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni egemen kılmak için gerekli düzenlemelerin yapılması olağandır.

Hukuk devletinde yasa koyucunun kazanılmış hakları ihlal etmemek koşuluyla geleceğe yönelik olarak statü hukukunda değişiklik yapmasına ya da yeni kurallar koymasına, kamu hizmetinin yürütülmesine ilişkin koşulları belirlemesine engel bulunmamaktadır.

Bu nedenlerle kuralın Anayasa'nın 2., 13. ve 48. maddelerine aykırı yönünün bulunmadığı ve iptal isteminin reddine karar verilmesi gerektiği düşüncesiyle çoğunluk görüşüne katılmadım.

Üye

Alparslan ALTAN